

Режим доступу : <http://www.fund-raising.com/nichenet/frindex.html/>

6. Закон України „Про оподаткування прибутку підприємств” від 28.12.1994р. № 334/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1995. - № 4, ст. 28.

7. Податковий кодекс України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://minrd.gov.ua/ebpz/103--podatok-na-dohodi-fizichnih-osib/103-06-02-na-rojertvuvannya-ta-blagodiyni-v/3739.html>

8. Ткачук А. Ф. Законодавче регулювання діяльності неприбуткових організацій: світовий досвід та рекомендації для України / А. Ф. Ткачук - К., 2000. - 36 с.

9. Третій сектор і законодавча влада: перспективи співпраці // Матеріали “круглого столу”. - К., 2001. - 36 с.

10. Третій сектор в Україні: проблеми становлення / М. Ф. Шевченко, В. А. Головенько Ю. М., Галустьян В. Б. та ін. - К.: Укр. ін-т соц. дослідж., 2001. - 173 с.

11. Зятковський І. В. Фінансова діяльність суб’єктів господарювання: навчальний посібник [Текст] / І. В. Зятковський. - Тернопіль: Економічна думка, 2003. - 356 с.

12. Шнирков О. І., Мінгазутдінов І. О. Фандрайзинг: основні особливості та форми. / О. І. Шнирков, І. О. Мінгазутдінов. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.osenu.org.ua/files/files/00000014/cf_files/F.rtf Cook R. Fundraising Workbook. - Baltimore, 1993

The article deals with the basic mechanisms of attracting financial resources subject clusters that are created in the form of non-profit organizations. Analyzed national and international sources of funds structure formation NGO. A modern mechanisms to attract resources for the functioning of the focal point of the cluster and cluster association as a whole.

УДК 657.1(477)

Мельник Н. Б.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

У статті обґрунтовано значення бухгалтерського обліку в управлінні підприємством через інтерпретацію його завдань, вимог, принципів і функцій у розрізі системотворчих функцій управлінського процесу - планування, організації, мотивації, контролю.

Ключові слова: бухгалтерський облік, управління підприємством, функції управління, функції бухгалтерського обліку, вимоги до облікової інформації, принципи бухгалтерського обліку.

I. Вступ. Трансформація національної економіки до ринкових відносин вимагає від суб’єктів господарювання управління власним розвитком на принципі самостійності. Останній проявляється у виборі видів діяльності, напрямів виробництва, ринків збуту продукції, сегмента споживачів, реінвестування прибутку тощо. При цьому важливими є питання виживання та перемоги в умовах конкурентної боротьби з аналогічними вітчизняними та іноземними товаровиробниками. Водночас так звані “гальмуючі” фактори при самостійності функціонування для господарюючих суб’єктів є обмеженість, вичерпність і не завжди можливість мобілізації необхідних для ведення діяльності ресурсів. Проте все частіше сьогодні до їх складу відносять один із постійно наявних ресурсних компонентів

тв - інформацію, отримання якої забезпечує ефективне ведення бухгалтерського обліку діяльності кожного господарюючого суб’єкта. “Інформація як продукт обліку необхідна для прийняття управлінських рішень, відповідно, бухгалтерський облік є засобом і функцією управління підприємством” [1].

Бухгалтерський облік є важливим елементом економічної системи, без знання якого неможливе ефективне управління підприємством, тому його організація є одним із головних джерел отримання інформації необхідної для прийняття та реалізації управлінських рішень [2].

Проблему функцій, принципів та вимог бухгалтерського обліку і його значення в управлінні підприємством досліджували у своїх публікаціях Ю. Верига, В. Вольська, А. Глушаченко, Є. Лазебова, Л. Лігоненко, В. Осмятченко, О. Фоміна, В. Яворов та ін. Проте доцільним є обґрунтування ролі бухгалтерського обліку в контексті його складових для функцій управлінського процесу діяльністю підприємства.

II. Постановка завдання. Метою написання статті є обґрунтування значимості завдань, принципів, функцій бухгалтерського обліку та вимог, які ставляться до нього, в управлінні підприємством. Зокрема їх виокремлення у розрізі управлінських функцій: планування, організації, мотивації та контролю.

III. Результати. Підкреслюючи важливе значення бухгалтерського обліку в системі управління підприємством німецький вчений-економіст І. Ф. Шерр ще наприкінці XIX ст. писав, що “Бухгалтерський облік - непогрішний суддя минулого, необхідний керівник сучасного й надійний консультант майбутнього кожного підприємства” [3, с. 48-49].

Облікову інформацію кожного господарюючого суб'єкта можна класифікувати на:

- *оперативну*;
- *звітну*.

Перша необхідна внутрішнім користувачам для ефективного поточного управління підприємством, інша відображає поточний фінансовий стан і результати господарської діяльності підприємства за певний період” [4].

Водночас науковці вважають, що “інформація фінансової звітності є основним підґрунтям для прийняття управлінських рішень” і відповідно поділяють її на три групи за сукупністю даних про:

- діяльність в минулому;
- теперішній фінансовий стан;
- діяльність в майбутньому [5].

У сучасних умовах інтеграції нашої держави у світову економіку зростає потреба всіх рівнів управління в об'єктивній інформації про господарську діяльність кожного економічного суб'єкта, що підвищує роль і значення бухгалтерського обліку.

“Стрімкий розвиток трансформаційних процесів обумовлює необхідність перегляду підходів до облікового забезпечення системи управління підприємствами з метою підвищення ефективності використання даних для вирішення сучасних проблемних завдань” [6]. Тобто розширюється сфера застосування бухгалтерського обліку в системі управління підприємством (рис. 1), яка передбачає його взаємозв'язок із управлінськими функціями.

Останні визначають як “продукт поділу і спеціалізації управлінської праці, відокремлений напрямок управлінської діяльності, що дозволяє здійснювати управлінський вплив”. За змістом кожна конкретна функція управління на підприємстві є комплексною і включає планування, організацію, мотивацію і контроль організаційно відокремлених об'єктів впливу, окремих аспектів виробництва. Водночас основний склад конкретних функцій управління підприємством принципово не змінюється зі зміною масштабу і характеру

виробництва. Більш того, вони подібні навіть на підприємствах різних галузей економіки. Різними залишаються лише обсяг і структура виконання функцій управління [7].

“Бухгалтерський облік - сполучна ланка між господарською діяльністю я людьми, які приймають рішення” і він “забезпечує:

- виявлення економічної сутності, вимірювання господарських операцій, їх реєстрацію (запис) в облікових регістрах з метою підготовки для подальшого використання;
- обробку облікових даних, забезпечення їх зберігання до визначеного моменту, а потім переробку (узагальнення) в необхідну корисну інформацію (внутрішню та зовнішню);
- передачу цієї інформації у формі звітів тим, кому вона необхідна для прийняття рішень” [10, с. 164].

Тому при організації облікового процесу необхідно в обов'язковому порядку передбачити реалізацію функцій обліку й управління та спосіб їх взаємодії [2]. Крім функцій, бухгалтерський облік в системі управління підприємством характеризується також завданнями, принципами, вимогами, складові яких поділяються в розрізі управлінських функцій (рис. 2).

Закон України передбачає десять принципів бухгалтерського обліку. Однак окремі дослідники виділяють їх основними, виокремлюючи в іншу групу додаткові, які по змісту співставні з вимогами, що ставляться до обліку. Відповідно значення принципів, функцій та вимог до облікової інформації можна виокремити до кожної з чотирьох функцій управління підприємством.

I. Функція управління підприємством - *планування*.

1.1. **Принципи** бухгалтерського обліку: обачність, повне висвітлення, історична (фактична) собівартість.

1.2. **Функції** бухгалтерського обліку:

- *інформаційна* - забезпечення управлінського персоналу інформацією, що необхідна для прийняття рішень;
- *планова* - процес формулювання порядку дій, який включає постановку цілей, пошук шляхів їх досягнення і вибір найкращої альтернативи;
- *прогностична* - управлінські рішення є наслідком інтеграції обліку з автоматизованими системами обробки інформації.

1.3. **Вимоги** до бухгалтерського обліку:

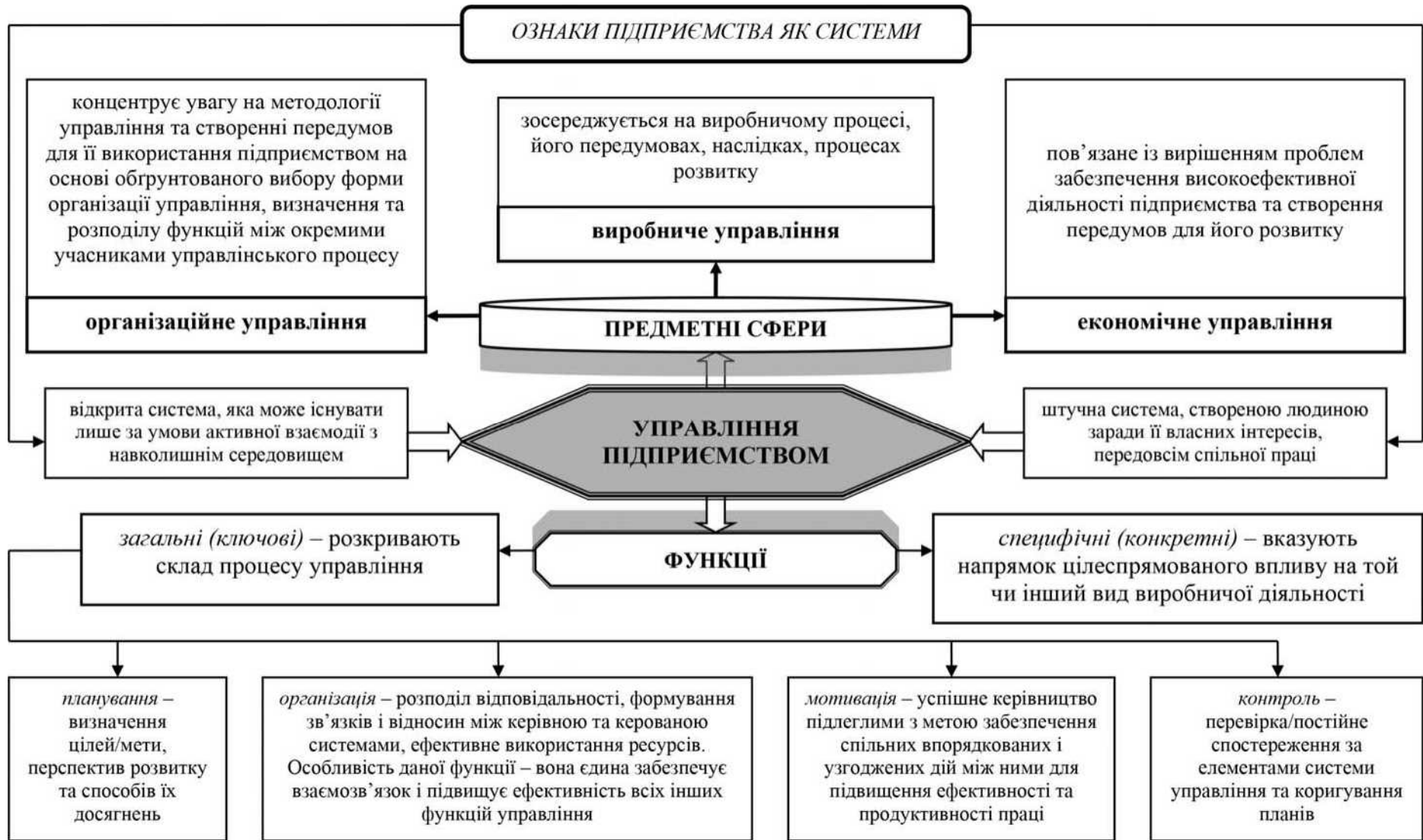

Рис. 1. Система управління підприємством Джерело: розробка автора на основі [7; 8, с. 83; 9, с. 7-8].

правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності

Рис. 2. Бухгалтерський облік у системі управління підприємством

Джерело: розробка автора на основі [10; 11; 12, с. 137].

- *достовірність* - відповідність даних фінансового та управлінського обліку із різним рівнем деталізації;

- *системність* - одночасне формування інформації в розрізі всіх напрямів управління;

- *істотність* - забезпечення важливості та вагомості інформації, що визначає її значимість для управління;

- *повнота* - відображення в обліку всіх реальних і потенційних фактів діяльності.

II. Функція управління підприємством - організація.

2.1. *Принципи* бухгалтерського обліку: нарахування і відповідність доходів і витрат, прevalювання суті над формою.

2.2. *Функції* бухгалтерського обліку:

- *аналітична* - оперативне порівняння фактичних і планових показників, виявлення розбіжностей, встановлення причин і винуватців;

- *зворотного зв'язку* - облік як сполучна ланка між діяльністю та управлінським персоналом.

2.3. *Вимоги* до бухгалтерського обліку:

- *однозначність* - безальтернативність способів виконання рішень;

- *точність* - виконання управлінських рішень ґрунтується на об'єктивних даних;

- *реальність* - при необхідності своєчасне внесення коректив в управлінський процес;

- *доречність (актуальність)* - формування інформації у визначені терміни.

III. Функція управління підприємством - мотивація.

3.1. *Принципи* бухгалтерського обліку: автономність, послідовність.

3.2. *Функції* бухгалтерського обліку:

- *оцінювальна* - визначення якості виконання управлінських рішень;

- *соціальна* - економічне зростання підприємства сприяє вирішенню соціальних проблем;

- *науково-пізнавальна* - необхідність систематизації облікової інформації за класифікаційними ознаками.

3.3. *Вимоги* до бухгалтерського обліку:

- *зрозумілість* - доступність управлінських рішень всім компетентним у них особам;

- *незмінність* - встановлення алгоритму збору та обробки інформації;

- *коригованість* - можливість для виконавців виправлення помилок і неточностей;

- *законність* - виконання управлінських рішень у межах правил і процедур чинного законодавства.

IV. Функція управління підприємством - контроль.

4.1. *Принципи* бухгалтерського обліку: безперевність, єдиний грошовий вимірник, періодичність.

4.2. *Функції* бухгалтерського обліку:

- *контрольна* - перевірка правильності прийнятих рішень та рівень їх виконання та необхідності;

- *регулююча* - можливість при внесенні своєчасних коректив остаточних фінансових результатів.

4.3. *Вимоги* до бухгалтерського обліку:

- *комплектність* - охоплення перевіркою усіх аспектів виконання управлінських рішень;

- *контрольованість* - постійний моніторинг управлінського процесу;

- *зіставність* - можливість порівняння показників поточного та попередніх періодів;

- *відкритість* - уникнення двозначності сприйняття облікової інформації.

У системі управління підприємством кожен із вищезазначених елементів бухгалтерського обліку забезпечує максимальну обробку та використання оперативних і звітних облікових даних.

IV. Висновки. Систему управління підприємством бухгалтерський облік забезпечує невичерпним так званим завжди актуальним ресурсом - інформацією. Остання є одночасно вхідним, перехідним і вихідним елементом управлінського процесу та у розрізі кожної з його функцій проходить певну обробку і застосування. Всі вищедосліджені елементи бухгалтерського обліку є взаємопов'язаними. Дотримання облікових принципів при формуванні даних частково забезпечує виконання вимог, які ставляться до інформації обліку. Внаслідок цього досягається виконання бухгалтерським обліком визначених для нього функцій. Відповідно він у системі управління сприяє вирішенню основних завдань діяльності господарюючого суб'єкта.

Циклічно взаємозалежний зв'язок простежується між основними функціями системи управління підприємством - заплановані управлінські рішення реалізуються через процес організації. Каталізуючим елементом останнього є трудовий потенціал, підвищення продуктивності праці якого можливе за рахунок мотиваційних дій. З метою недопущення помилок важливе значення в управлінському процесі належить контролюючій функції, яка

сприяє своєчасному внесенню коректив у систему управління підприємством.

Взаємодія елементів бухгалтерського обліку та управлінських функцій підвищує ефективність і результативність системи управління економічного суб'єкта загалом. Відповідно прийняті управлінські рішення покращують фінансовий стан, поточне функціонування і мобілізують перспективи стратегічного розвитку суб'єкта господарювання.

1. Бухгалтерський облік : функції, завдання та принципи його організації. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://pidruchniki.ws>

2. Глушаченко А. І. Організація обліку в системі управління підприємств А. І. Глушаченко. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.rusnauka.com/12_KP8K_2013/Ecopot^7_135146Яос.Mt

3. Вольська В. В. Бухгалтерський облік як складова системи управління підприємством / В. В. Вольська // Економіка АПК. - 2012. - № 8. - С. 48-52. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.libr.dp.ua/uploads>

4. Яворов В. В. Роль облікової інформації в управлінні підприємством / В. В. Яворов. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://magazine.faaf.ua>

5. Верига Ю. Роль обліку в управлінні підприємством / Ю. Верига. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://sophus.at.ua/publ>

6. Фоміна О. Облік в управлінні підприємством / О. Фоміна // Вісник КНТЕУ - 2010. - № 2. - С. 113-120.

[Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2010/02/10.pdf>

7. Управління підприємствами. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://pidruchniki.ws/12800528/ekonomika/upravlinnya_pidpriemstvami

8. Лазебова Є. С. Основні функції управління підприємством та їх взаємозв'язок / Є. С. Лазебова. - С. 81-85. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.3/81.pdf>

9. Лігоненко Л. Концептуальні засади економічного управління підприємством / Л. Лігоненко // Підприємництво : вісник КНТЕУ - 2013. - № 3. - С. 5-17. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://sophus.at.ua/publ/>

10. Осмятченко В. О. Функції бухгалтерського обліку в умовах застосування інформаційних технологій / В. О. Осмятченко. - Вісник ЖДТУ - 2010. - № 2. - С. 163-166. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://eztuir.ztu.ua/>

11. Закон України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 р. № 996-XIV. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

12. Артюх І. С. Удосконалення інформаційної функції бухгалтерського обліку / І. С. Артюх // Управління розвитком. - 2013. - № 15. - С. 135-137. [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/jspui.pdf>

In the article the accounting in the business management has been describe through its tasks interpretation, demands, principles and functions within managing process systems'functions - planning, organization, motivation and control.

УДК 332.025

Сус Т. Й.

НАЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ФІНАНСУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СІЛЬГОСПВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Розглянуто особливості сучасного розвитку екологічного сільгоспвиробництва в Україні. Запропоновано стратегію фінансування розвитку екологічного сільгоспвиробництва в умовах фінансової кризи та обмеженості фінансових ресурсів. Проаналізовано основні напрями бюджетної політики в сфері підтримки екологічного сільгоспвиробництва.

Окреслено можливі джерела фінансових ресурсів для фінансового забезпечення екологізації сільськогосподарського виробництва в Україні.

Ключові слова: екологічне сільгоспвиробництво, бюджетна політика, фінансові ресурси, фінансова підтримка, екологічно чиста продукція.

Постановка проблеми. В умовах скорочення сільськогосподарських угідь в планетарному масштабі та зміна клімату, зростання чисельності населення планети, важливим фактором економічного зростання для України залишається вибір стратегії розвитку аграрного сільгоспвиробництва. Сучасний стан державної підтримки аграрного сектору в умовах антикризових заходів уряду та обмеження експорту сільгосппродукції в Російську Федерацію необхідно враховувати сьогоднішні і майбутні виклики для сталого розвитку аграрного сектору економіки. Окреслення існуючих проблем у фінансуванні сільського господарства має стати основою для розробки та реалізації державної стратегії підтримки аграрного сектору та сільських територій, яка базується на концепції сталого агроекологічного розвитку.